

Ontwerp-Wet Natuur

Dit najaar verscheen er een ontwerp voor een nieuwe natuurwet waarin Natuurbeschermingswet, Flora- en faunawet en Boswet gefuseerd zouden moeten worden. Ik ben maar eens begonnen met de vuistdikke memorie van toelichting bij dat wetsontwerp door te worstelen. Die begint veelbelovend met prachtige mantra's als 'duurzaam gebruik van ecosysteemdiensten' en 'een goede balans tussen ecologie, economie en samenleving'. Het is bij mijn weten voor het eerst dat in een officieel wetgevingsdocument het begrip ecosysteemdiensten of de balans tussen *planet, profit en people* überhaupt wordt genoemd. Dat is natuurlijk winst, maar een memorie van toelichting is evenwel niet de eigenlijke wettekst. Het gaat er uiteraard om wat er in de wet zelf staat; dat is juridisch bindend.

In de wettekst zelf lezen we helaas niks meer terug over die ecosysteemdiensten en die balans tussen ecologie, economie en maatschappij. Integendeel: ook de nieuwe natuurwet handhaaft de oude vertrouwde habitattoets en soortentoets. Om belangen of diensten in balans te brengen heb je wettelijk een afwegingsmogelijkheid nodig en bij eenzijdige toetsing aan instandhoudingsdoelstellingen heb je die rechtsdogmatisch dus juist niet. Toetsing is juridisch heel wat anders dan weging. Natuurbeschermingsrecht wordt zo nooit verbreed tot natuurgebruiksen natuurgebelevingsrecht. Functiecombinaties zullen moeilijk, zo niet uitgesloten blijven; ook duurzame functiecombinaties zoals een windmolenpark op zee of in het bos met zijn mogelijk zelfs heilzame refugium-werking voor natuur. Niet alleen op land maar vooral ook op zee kon dit ons wel eens lelijk gaan opbreken. Toetsing leidt volgens mij tot een soort onnodige 'planologische apartheid' van allerlei gebiedjes met een zeer beperkte, enkelvoudige bestemming.

De wet biedt dus geen vernieuwing op dit punt, maar je zou kunnen zeggen dat dat van de Europese richtlijnen misschien ook niet mag. Die schrijven immers zo'n habitattoets of soortentoets voor. Ja, dat klopt, maar het Europese recht en zeker het internationale recht is heel wat meer dan alleen een Brusselse Habitatrictlijn. Als departementaal wetgevingsjurist of als lid van een voorbereidingscommissie zou ik op zoek zijn gegaan in andere en hogere internationale rechtsbronnen voor aanknopingspunten voor een nieuw en beter natuurrecht. Ik was gaan duiken in

het overige Europese recht, het zogenoemde *acquis communautaire*, en in het internationale zeerecht en de internationale rechtsliteratuur.

Een gemiste rechtswetenschappelijke innovatiekansen? Ik denk het wel, maar gelukkig zijn er ook nog wat andere, zij het kleinere verbeteringen in het wetsontwerp. Vooral in het boswet-gedeelte zie ik twee welkome verbeteringen. Zo mogen gemeenten niet meer zelf de grenzen trekken van de bebouwde kom waarbinnen niet de Boswet maar hun eigen kapverordening geldt. Ze moeten zich nu houden aan de Wegenverkeerswet; gewoon centralisatie dus. En ook het vermaledijde 'ruimtelijke ordeningsgat' (RO-gat) van de Boswet verdwijnt. U weet wel: melding van velling, herplantplicht en eventueel kapverbod gelden ingevolge art. 5 van de huidige Boswet niet als sprake is van uitvoering van een gemeentelijk bestemmingsplan.

Te vaak heb ik in de rechtspraak meegeemaakt dat een gemeente voor zijn eigen bouwplan even de grenzen van de bebouwde kom aanpaste of de kapverordening voor dat ene geval wijzigde. Dat is een bedenkelijke vorm van misbruik van wetgevende bevoegdheid waar zelfs de Franse, niet echt als rechtsstatelijk bekend staande overheid nog voor zou terugdeinzen (*detournement de pouvoir legislatif*), maar Nederlandse gemeenten konden dat gewoon. Dat wordt nu dus moeilijk voor ze en dat is een klein winstje. Ach, de mens leert genoeg te nemen met kleine vooruitgangetjes...

Fred Kistenkas
 Alterra en Wageningen Universiteit
 fred.kistenkas@wur.nl

Twee welkome verbeteringen. Zo mogen gemeenten niet meer zelf de grenzen trekken van de bebouwde kom waarbinnen niet de Boswet maar hun eigen kapverordening geldt. Ze moeten zich nu houden aan de Wegenverkeerswet; gewoon centralisatie dus. En ook het vermaledijde 'ruimtelijke ordeningsgat' (RO-gat) van de Boswet verdwijnt.

Het is bij mijn weten voor het eerst dat in een officieel wetgevingsdocument het begrip ecosysteemdiensten of de balans tussen planet, profit en people überhaupt wordt genoemd.